

Posljednjih par godina povremeno se spominje novi termin u arheologiji -- PRIM-HISTORIA -- sa raznim alarmantnim vijestima koje su graničile sa fantazijom i koje u naučnim krugovima nisu ozbiljno primljene. Kako su se ove vijesti pojavile i u stručnim i naučnim časopisima kojima ne možemo negirati ozbiljnost -- smatramo opravdanim sugestiju kolega, da na osnovu dosadašnjih pristupačnih informacija donesemo konkretniji prikaz o ovim zbivanjima u arheološkim institutima u svijetu i o značenju ovog novog termina u arheologiji.

- - - - -

Nekoliko publikacija iz 30-tih godina koje su donijele tada iznenađujuće rezultate upotrebe fotografije u istraživanjima arheoloških terena, a koji posjeduju i naše biblioteke, dale su naslutiti da će napredak tehnike fotografije donijeti za arheologe značajna olakšanja i pomoć za rad na terenu. Izložba "Römer an der Donau" u Petronellu kraj Beča u Austriji -- ("Rimljani na Dunavu", na kojoj je bio u znatnom dijelu izložen i materijal iz Jugoslavije), pokazala je neslućena otkrića koja su načinjena avionskim dubinskim snimkama terena na kojima se točno vidi struktura arheološkog lokaliteta koji je pokriven slojem obrađene površine i pokriven vegetacijom. Arheološki institut u Beču obilno je koristio prednosti koje pruža fotografija za dubinska snimanja terena čime se bez poteškoća može točno locirati područje koje se želi istražiti i istovremeno sa sigurnosti predvidjeti rezultate koje će to iskapanje dati.

Ovo nam pokazuje i nedavno otkriće i lociranje grčke kolonije Sybaris u Južnoj Italiji iz 6. stoljeća stare ere. Ovo otkriće rezultat je dubinskog zračnog snimanja koje je pod obrađenim žitnim poljima otkrio cijelo naselje sa cestama, ulicama, trgovima, tlocrtima zgrada. Arheološkim iskapanjima prišlo se bez polemichnosti i sumnje u uspjeh. Ovome su pomogli i "magnetometri" sa kojima se moglo i točno odrediti dubina podzemnih nalaza i odrediti unaprijed opseg radova koji arheologa čeka.

Centralni arheološki institut USA u suradnji sa nekoliko centralnih naučnih instituta USA organizirali su dubinska zračna snimanja cijelog područja kalifornijskih stepa, pustinskog nenaseljenog terena. Razlog da je baš ovaj teren izabran za zračna snimanja je nalaz iz polovine XIX stoljeća kojega je otkrio kapetan I.W.Walker na prolazu kroz ovo pustinijsko nenaseljeno područje. Otkriće velikog arheološkog terena, nekada urbanistički izgrađenog kompleksa reprezentativnih i monumentalnih objekata arhitekture, ostalo je zaboravljeno i nije bilo povod za daljnja istraživanja.

Avionske snimke otkrivaju cijeli niz kiklopskih građevina, nekad gusto naseljenih urbaniziranih kompleksa, tragove razvijenih kultura koje su nestale u jednoj teškoj katastrofi koja je uništila život cijelog ovog ogromnog područja USA koje je do otkrića Amerike ostalo pusto i nenastanjeno.

Datiranje ove katastrofe, a time i uništenih kultura stavlja se u period znatno prije prvih datiranih evropskih prehistorijskih kultura, prije prvih tragova čovjeka i prvih tragova paleolitske kulture u Evropi.

Isti zadatak zračnog snimanja preuzeo je i centralni arheološki institut SSSR-a koji je snimio pustinju Gobi na kojem području danas nema nikakvog života. Rezultati nisu ništa manji, možda su i značajniji, jer su na području za koje se egzistencija jedne visoko razvijene kulture nije mogla pretpostaviti u periodu od prvih tragova kulture evropske prehistorije. Avionske snimke otkrivaju pod slojem pustinjskog nanosa velika pa i ogromna područja naseljenih izgrađenih kompleksa sa monumentalnim objektima arhitekture. Sve ovo istovremeno dokazuje i puni cvat visoko razvijene kulture i civilizacije.

Isti rezultati su i na istraživanju područja Sahare, koja su već od ranije bila poznata ali nikada istražena i razjašnjena. Nova istraživanja sa dubinskim snimanjem cijelog područja Sahare ponavljaju rezultate sa drugih pustinjskih područja. "Sahara je nekad u daleko pred faraonsko doba bila pokrivena brojnim vegetacijama, naseljena izgrađenim urbanističkim kompleksima".....

Sve ove kulture nestale su strahovitim - vjerojatno atomskim - razaranjem što potvrđuju svi utvrđeni nalazi. Isto tako i sve ove kulture datiraju se prije prvih tragova evropskih prehistorijskih kultura. Osim toga ove kulture locirane su baš tamo gdje su danas pustinjska područja bez kulture pa i bez života. "Među ovim činjenicama van sumnje mora postojati duboka uzročna veza...."

Ovim otkrićima priključila su se i otkrića američkog istraživača atomske fizike - Willard F. Libby - koji je 1949. godine konstruirao aparaturu za datiranje arheoloških nalaza na bazi njihove radioaktivnosti, poznata pod imenom " ^{14}C ". Ova aparatura postoji i u Zagrebu i njom se obilno koriste naši arheološki muzeji za datiranje nalaza sa iskopavanja. Točnost datiranja ovim analizama ide do unatrag 40.000 godina (vrijeme krapinskog pračovjeka).

Kako se nalazi u Kaliforniji datiraju od najmanje 50.000 godina pa možda i znatno više, ispitivanja sa analizom " ^{14}C " nisu dala rezultate. Stoga je Arheološki institut Univerziteta u Filadelfiji upotrebio za istraživanja i analize starosti arheoloških nalaza sa ovih terena novu metodu "odnosa D-Aminokiseline u odnosu na L-aminokiselinu u nalazima kostiju". Po novoj metodi istraživanja sa asparaginskom kiselinom, tako zvana - Racemizacija Asparaginskom kiselinom - "starost kostiju može se utvrditi i sa više stotina hiljada godina unatrag".

Dosadašnja istraživanja ovim analizama arheoloških nalaza sa ovih područja navodno su dala rezultate koji zbunjuju - "Iskustva sa novim metodama datiranja arheoloških nalaza bacaju sve dosadašnje teorije o razvoju ljudske kulture na smetšće" -. Po ovim analizama daje se naslutiti da se postojanje

čovjeka može datirati na zemljinoj planeti već pred 3 miliona godina!?Koliko će se od ovih vijesti potvrditi kao naučno i kritički točna i utvrđena sa relativnom sigurnosti, vjerojatno će se u dogledno vrijeme moći ne samo saznati nego i pročitati....."

Konstatirajući ova nova otkrića i nove teorije moramo se sjetiti "točnog datuma" stvaranja čovjeka kojega je izračunao nadbiskup Ussher i njegovi sljedbenici sredinom 17. stoljeća. Prema knjizi Mojsija i navedenoj genealogiji za dan stvaranja prvog čovjeka naveli su datum 23 oktobra 4.004 godine stare ere i to u 9 sati u jutro.....

Sva ova ogromna neslućena otkrića posljednjeg decenija u arheologiji nesumnjivo je da toliko zbunjuju i toliko iznenađuju - "možda daleko više nego je bilo iznenađenje otkriće Amerike koje tadanji čovjek nije mogao shvatiti, kao što ni mi danas nismo sposobni da sve ovo novo primimo kao nove spoznaje....."

Nova otkrića iz temelja mijenjaju naše dosadašnje spoznaje o razvoju kulture na ovoj planeti..... "A r h e o l o - g i j a u l a z i u N o v i v i j e k u kojem će glavna tema arheoloških istraživanja biti usmjerena na istraživanje "PRIM-HISTORIAE - istraživanje visoko razvijenih kultura koje su nestale katastrofama velikih razmjera u vrijeme znatno prije pojave prvih prehistorijskih kultura Evrope....."

Koji su do sada polučeni konkretni, naučno i kritički utvrđeni i ocjenjeni rezultati ovih istraživanja nije poznato - odnosno nije dano u javnost - "jer su toliko iznenađujući i još toliko nerazjašnjeni da bi u javnosti mogli biti povod za nepoželjna zaključivanja....." Po svom onom što je iz uskog kruga ovih naučnih istraživačkih foruma i instituta pušteno u javnost, u stručne i periodične časopise i biltene - "može se sa sigurnosti zaključiti - da zaista ulazimo u Novi vijek arheologije..... - i u novo područje arheoloških istraživanja, u područje PRIM-HISTORIAE..."

A.B.

Milan B a l i ć

PREGLED EVIDENTIRANIH NEPOKRETNIH
SPOMENIKA KULTURE NA TERENU
SLAVONSKO-BARANJSKE REGIJE

U izdanju Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku izašao je - kao interna publikacija - Pregled evidentiranih nepokretnih spomenika kulture na području slavonsko-baranjske regije, prema "Knjizi kartona osnovne evidencije nepokretnih spomenika kulture ROS-a", na području djelovanja Regionalnog zavoda u Osijeku. Autor ove publikacije je konzervator Milan Balić, suradnik Zavoda.